

OSUVUUTTA JA KYSYNTÄLÄHTÖISYYTTÄ AIKUISOPISKELUUN TIETO-, NEUVONTA- JA OHJAUSPALVELUJEN VALTAKUNNALLISELLA KEHITTÄMISOHJELMALLA

TL 3: Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen

Kehittämishjelmasta vastaava asiantuntija opetus- ja kulttuuriministeriössä
(Osahanke 2: Tuki- ja valmennusohjelma): Neuvotteleva virkamies Ulla-Jill Karlsson
KTPO/ESIK, Puh. (09) 160 77436, ulla-jill.karlsson@minedu.fi

Kehittämishjelmasta vastaavat asiantuntijat työ- ja elinkeinoministeriössä:

neuvotteleva virkamies Teija Felt, Puh. 010 60 49080, teija.felt@tem.fi

ylitarkastaja Kai Koivumäki, Puh. 01060 48962, kai.koivumaki@tem.fi

ylitarkastaja Liisa Winqvist, Puh. 010 60 49043, liisa.winqvist@tem.fi

Rahoittava viranomainen Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
yhteyshenkilö rahoituskoordinaattori Merja Rossi, Puh. 040 761 3565, merja.rossi@ely-keskus.fi

KEHITTÄMIOHJELMAN PERUSTELUT, SISÄLTÖ JA LISÄARVO

Yhteiskuntapoliittinen perustelu, haasteet ja tavoitteet

Työllisyysasteen nostaminen, työurien pidentäminen ja tuottavuuden parantaminen ovat uuden hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita, mutta niiden saavuttaminen aiempaa haastavampaa työvoiman ikärakenteen ja kohtaanto-ongelmien takia. Tarvitaan vahvaa panostusta koko työikäisen aikuisväestön osaamiseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen. Tässä onnistuminen edellyttää toimivaa aikuiskoulutusjärjestelmää, jonka uudistamisessa kysyntä- ja asiakaslähtöisyys sekä nykyistä vahvempi työelämäyhteistyö ovat avainasemassa..

Työikäisen väestön tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittäminen *tukee aikuisen edellytyksiä ylläpitää, kehittää ja uusintaa ammattitaitoa*. Aikuiskoulutusta järjestävien oppilaitosten ja korkeakoulujen tarjontaa ja toimintatapoja tulee uudistaa niin, että koulutuksen järjestäjät sekä työhallinnon asiantuntijat pystyvät nykyistä paremmin ennakkoimaan *työelämän osaamistarpeita* ja tunnistamaan sekä yhteen sovittamaan työpaikkojen tulevaisuuden osaamistarpeita ja aikuisten osaamisen kehittämispalveluja. Urasuunnittelua sekä siihen liittyvää lisä- ja täydennyskoulutusta tai mittavampaa uudelleen koulutusta tukevia neuvontapalveluita on tarpeen kehittää monikanavaisesti verkkoneuvontana, puhelinneuvontana sekä ryhmä- ja henkilökohtaisena neuvontana ja ohjauksena.

Tehokasta ja osaamistarpeisiin räätälöityä aikuisopiskelua edistävää ohjausta ei ole riittävästi saatavissa aikuiskoulutusta järjestävissä oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Ohjaukseen erikoistunutta henkilökuntaa on riittämättömästi eikä po. osaamista ja vastuuta sisälly tarpeeksi opetushenkilökunnan koulutukseen ja tehtäviin. Tutkimusten

mukaan (Cedefop, 2007) myös yrityksillä/ työnantajilla on vähän resursseja ja osaamista henkilöstön urasuunnittelua/ ohjausta ja osaamisen kehittämistä varten.

Kuvaus toiminnan sisällöstä

Aikuisopintojen tietopalvelujen, neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen tulee koostumaan kolmesta laaja-alaisesta osa-ohjelmakokonaisuudesta, jotka liittyvät

- 1) sähköisten palvelujen kehittämiseen erityisesti neuvontatoiminnassa aikuiskoulutuksen osuvuuden ja suunnitelmallisuuden parantamiseksi,
- 2) ohjaus-, neuvonta- ja opetushenkilöstön ohjauksen ja neuvonnan toimintamuotojen kehittämiseen sekä osaamisen vahvistamiseen sekä aikuisopiskelijoiden osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käyttöönottoon niin, että toimenpiteet edistävät samalla aikuiskoulutuksen kysyntälähtöisyyttä ja työelämäyhteistyötä koskevia tavoitteita sekä
- 3) ohjaustyön arviointi- ja tutkimustoiminnan- sekä menetelmien kehittämiseen sekä kansallisen politiikan tueksi että laajemman eurooppalaisen innovaatiotoiminnan vahvistamiseksi Suomen johtaman yhteistyöverkoston kautta.

Osaohjelma: Koulutusneuvontaa ja uraohjausta verkossa

Aikuisopiskelun suunnitelmallisuuden lisäämiseksi tarvitaan työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuudet selkeällä, kattavalla ja asiakaslähtöisellä tavalla esitteleviä verkkopalveluja sekä uusia, niitä tukevia sekä vuorovaikutteisia neuvonta- ja ohjauspalveluja. Verkko uutena palvelukanavana lisää palvelujen saatavuutta ja alueellista tasa-arvoa sekä asiakkaiden mahdollisuuksia valita itselleen sopiva palvelukanava. Lisäksi se täydentää ja laajentaa valtakunnallisia *tietopalveluja* (mm. Opintoluotsi, Ammatinetti) sekä erityisesti työhallinnon *ammattillisen ohjauksen palveluja*.

Koulutusneuvontaa ja uraohjausta verkossa –osaohjelman tavoitteena on kehittää ja tuottaa verkkoon valtakunnalliset neuvonta- ja ohjauspalvelut sekä lisätä kansalaisten mahdollisuuksia saada asiantuntevaa neuvontaa ja ohjausta koulutusvalintoihin, urasuunnitteluun, osaamisen kehittämiseen, opintojen rahoitukseen ja tarkoituksen mukaiseen työhön sijoittumiseen liittyvissä kysymyksissä. Tavoitteena on myös luoda moniammatillinen, asiakaslähtöinen neuvonta- ja ohjausverkosto mm. seuraavien toimijoiden kesken: työhallinto, OPM/Opintoluotsi, Opetushallitus, CIMO, Erilaisten oppijoiden liitto, Yritys-Suomi ja opinto-ohjaajat. Uudenlaisten tuotantomallien sekä palveluiden ja palveluyhdistelmien kehittäminen lisää räätälöitävyyttä sekä asiakas- ja prosessilähtöisyyttä. Verkossa tapahtuvat neuvonta ja –ohjausprosessit pystytään dokumentoimaan ja tietoja voidaan hyödyntää tutkimustyössä ja arvioinnin tukena kehitettäessä palveluja.

Koulutusneuvonnan ja uraohjauksen verkkopalvelun käyttäjiä voivat olla eri-ikäiset työssä tai työelämän ulkopuolella olevat henkilöt sekä työelämäänsä paluuta suunnittelevat, työttömät tai opiskelijat, jotka osaamisensa lisäämiseksi tarvitsevat ammatillisen ohjauksen palveluja. Kun koulutusneuvonnan ja uraohjauksen palvelujen saatavuus lisääntyy verkkopalvelun avulla, saavat palvelua myös sellaiset ryhmät, jotka nyt eivät pääse kyselemään tietoja esim. työvoimatoimistoista aukioloaikojen, etäisyyksien tai muiden syiden vuoksi. Palvelujen saatavuutta lisäämällä edistetään samalla osaavan työvoiman saannin turvaamista ja työllisyysasteen nostamista tulevina vuosina.

Osaohjelma: Aikuisohjaus työelämän voimavarana. Aikuiskoulutuksen kysyntälähtöisyyttä, työelämäyhteistyötä ja osaamisen tunnustamista edistävä ohjauksen ja neuvonnan kehittämisohjelma

Aikuisten neuvonta- ja ohjauspalvelujen saatavuuden, riittävyyden ja monipuolisen asiantuntemuksen turvaaminen edellyttää koko maan kattavaa vahvaa alueellista ja paikallista verkostoitumista. Paras ohjauksen asiantuntemus ja tehokkuus saadaan aikaiseksi, kun maahan rakennetaan alueelliset monialaiset, työ- ja opetushallinnon rajat ylittävät yhteistyöverkostot ja samanaikaisesti kehitetään ja tuetaan ko. verkostossa toimivien ammatillista osaamista verkostotyöhön ja ohjaus- ja neuvontatyöhön. Aikuisväestön neuvonnan ja ohjauksen toimivuuden ja asiantuntijuuden lisäämiseksi tarvitaan sen vuoksi laaja valmennusohjelma. Valmennusohjelma kohdentuu ohjaus- ja neuvontatyötä tekeviin henkilöihin, joita toimii työhallinnon ja opetushallinnon organisaatioissa ja hankkeissa, työpaikoilla ja työelämän organisaatioissa sekä kolmannella sektorilla. Asiantuntevan alueellisen verkoston aikaansaaminen edellyttää samalla asiantuntemuksen arviointia ja käyttöönottoa ja osaamistason nostamista kunkin organisaation(oppilaitokset, korkeakoulut, työvoimatoimistot, työpaikat, kolmas sektori)sisällä.

Asiakaslähtöisyys neuvonnassa ja ohjauksessa sekä kysyntälähtöinen aikuiskoulutus ovat osaohjelman kantavia periaatteita. Yksilöiden ohjaamista määrittää asiakaslähtöisyys. Asiakaslähtöisyys edellyttää henkilökohtaistamista yksilöön ja yritykseen kohdistuvassa hakevassa toiminnassa, aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista ja joustavia työssä käyville ja työtä vailla oleville aikuisille soveltuvia koulutus- ja tutkintojärjestelyjä.

Kysyntälähtöisyys määrittyy työmarkkinatilanteen ja työelämän tulevaisuuden osaamistarpeiden mukaan. Nämä ja henkilöstön kehittämistarpeet tulee siis pyrkiä tunnistamaan ja sovittamaan yhteen työkäisten aikuisten uraohjauksessa ja osaamisen kehittämisessä. Aikuiskoulutusta järjestävien oppilaitosten ja korkeakoulujen sekä työhallinnon toimintatapoja tulee uudistaa niin, että niissä nykyistä paremmin pystytään tunnistamaan ja yhteen sovittamaan työpaikkojen tulevaisuuden osaamistarpeita ja aikuisten osaamisen kehittämispalveluja.

Osaohjelman yhteisinä tavoitteina on vastata neuvonnan ja ohjauksen toimintamuodoilla kaikkien työkäisten aikuisten tarpeisiin ja erityisesti aikuiskoulutuksessa aliedustettuna olevien ryhmien tarpeisiin. Tavoitteena on tuottaa uudenlaisia, kehittyneempiä tapoja tehdä aikuisopiskelun neuvonnan ja ohjauksen alueellista yhteistyötä, jossa yhteistyön pääosapuolina ovat oppilaitosten, työvoimatoimistojen ja työpaikkojen toimijat. Osaohjelmassa kehitetään proaktiivista neuvontaa ja ohjausta, jossa korostuu asiakaslähtöisyys oppilaitoslähtöisyyden sijaan sekä yritysten tulevista tarpeista lähtevä kysyntälähtöisyys. Toiminta sisältää hakevan toiminnan edelleen kehittämistä ja toiminta perustuu aikuisväestön osaamisen tunnistamiselle ja tunnustamiselle, koulutuksen henkilökohtaistamiselle sekä yritys yhteistyölle. Samoin kehitetään, ylläpidetään ja päivitetään aikuisten opiskeluun ja elämäntulkkuun liittyvää ohjaus- ja neuvontatyötä tekevien toimijoiden osaamista, jossa painottuu edellä kuvatut vaatimukset. Näillä ohjauksen uusilla työmuodoilla edistetään aikuisväestön ja työelämän osaamisen kehittymistä ja työelämän osaavan työvoiman saatavuutta.

Aikuisohjaus työelämän voimavarana -osaohjelma koostuu kolmesta osiosta: Opin ovi, Erkkeri ja Studio.

Opin ovi -osio kohdentuu ennen koulutuksen alkua tapahtuvaan hakevan vaiheen ja hakeutumisvaiheen neuvonnan ja ohjauksen kehittämiseen. Opin ovi sisältää valtakunnallisen koordinoinnin ja valmennusohjelman sekä alueelliset projektit. Osaohjelmakokonaisuus kohdentuu myös sen osaamisen parantamiseen, jota tarvitaan aikuisten koulutuksen ja tutkinnon suorittamisen aikaisessa ohjauksessa. **Erkkeri**-osio kehittää ja tarjoaa ohjaajakoulutusta aikuisten ohjaustyötä tekeville henkilöille eri organisaatioissa. **Studio**-osiolla lisätään aikuiskouluttajien (korkea-aste, aikuiskoulutuskeskukset, vapaa sivistystyö, kolmas sektori, aikuislukiot, työpaikkaohjaajat, elinkeinoelämän uraohjaajat, työhallinto) pedagogisia ja ohjauksellisia taitoja.

Osaohjelma: Ohjauksen strateginen asema ja tutkimus

Kehittämishjelmaan on tärkeää liittää alusta alkaen kokonaisvaltainen arviointi- ja tutkimustyö. Ohjausalan koulutuksen, verkostomaisen yhteistyön ja ohjaustyön vaikuttavuuden tutkimus on nykyisin vielä varsin puutteellista ja sitä on tarpeen tehostaa ja viedä eteenpäin. Tutkimusosiossa hyödynnetään myös kansainvälisiä hyviä käytäntöjä mm. Kanadasta.

Valtakunnalliseen kehittämishjelmaan integroitava tutkimusosiosohjelma on osa poikkihallinnollisen kansallisen elinikäisen ohjauksen palautejärjestelmän kehittämistä. Tutkimushankkeella on aikuisten ohjauksen toimenpideohjelman strateginen meta-arvioinnin rooli. Tämä toteutuu vuorovaikutuksessa valmisteluryhmän ja osaohjelmien kanssa sekä tätä tarkoitusta varten luotujen strategisten foorumien ja muun yhteydenpidon kautta. Pitkän aikavälin tavoitteena on kokonaisuus, jota eri toimijat voivat käyttää oman työnsä arvioinnissa ja paikantaa omaa toimintansa suhteessa valtakunnalliseen palautejärjestelmään. Vastaavasti hallinto voi näiden työvälineiden avulla arvioida eri palvelumuotojen mitoitus kysyntään ja palvelujen resurssitehokkuutta tai toteuttaa tila-arvioiteja kansallisen päätöksenteon tueksi. Tämän kokonaisuuden kehittämisessä otetaan huomioon olemassa oleva muu kansallinen jo olemassa oleva tiedontuotanto.

Kehittämishjelmaan integroituvat aikuisten tiedotuksen, neuvonnan ja ohjauksen (osaohjelmat 1 ja 2) osaohjelmat tuottavat tietoa sekä olemassa olevien palvelujen ja uusien työmuotojen kehittämistarpeista. Osaohjelmat tuottavat tietoa ohjelman strategiselle tutkimukselle. Kehittämistyö integroidaan hankkeiden sisäiseen arviointiin. Tutkimus tukee strategisten arviointivälineiden kehittämistä.

Tutkimuksen avulla tuetaan myös kansallisen poikkihallinnollisen elinikäisen ohjausstrategian kehittämistä, arviointia ja toimeenpanoa. Tutkimuksessa selvitetään, miten strategian avulla edistetään työelämän kokonaisvaltaista kehittämistä eri toiminta-alueilla ja eri hallintojen aloilla, miten strategiat vastaavat eri kohderyhmien (sidosryhmät, palvelujen tuottajat, asiakkaat, päättäjät) tarpeisiin. Samalla tarkastellaan, miten kustannustehokkaasti tuotetaan poikkihallinnollisia ja yhteisrahoitteisia palveluja kansallisesti ja alueellisesti. Tutkimusosiosohjelman kautta tehostetaan korkeakoulujen kansallista ja kansainvälistä verkostotyötä sekä ohjausta koulutuksessa ja tutkimuksessa.

Tutkimuksen tehtävänä on

- tukea ohjauksen voimavarojen yhteiskäyttöä ja uusien työmuotojen kehittämistä
- vahvistaa ohjauksen yhteyttä kilpailukyvyyn ja työelämän kehittämiseen
- arvioida aikuisopiskelijoiden tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen eri työmuotojen kustannustehokkuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä kehittää näiden arviointitapoja

Yhteys kansallisesti hyväksytyihin kehittämisstrategioihin

Kehittämisohjelma perustuu työministeriön ja opetusministeriön yhteisen työryhmän laatimaan toimenpideohjelmaan aikuiskoulutuksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittämiseksi (TM julkaisu nro 365/2006). Tämän lisäksi on otettu huomioon työ- ja koulutusasiain neuvoston tilauksesta valmistellut suositukset ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kehittämiseksi (Muutoksen ennakointia ja hallintaa kysyntälähtöisellä aikuiskoulutuksella, OPM 29.9.2006). Tuorein kehittämisohjelmaan liittyvä linjaus on 16.3.2007 valmistunut opetusministeriön ja työministeriön yhteinen ehdotus työperäistä maahanmuuttoa ja maahanmuuttajaväestön työllistymistä edistäväksi aikuiskoulutusohjelmaksi (Työmaa 2008-2012).

Päävastuulliset organisaatiot

Päävastuullisten organisaatioiden sekä **työministeriön** että **opetusministeriön** johdolla pyritään turvamaan edellä kuvatun kehittämissäpolitiikan toteutuminen niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallistasolla. Päämäärän saavuttaminen edellyttää eri toimijoiden määrätietoista yhteistyötä sekä opetus- että työhallinnon sekä työelämän järjestöjen ja muiden keskeisten toimijoiden kesken. (Katso tarkemmin toimeenpanosuunnitelma)

Valtakunnallisen teeman koordinaatiomekanismit ja yhteys aluekehitykseen

Opetusministeri ja työministeri ovat asettaneet 1.11.2006 kehittämisohjelmalle seuranta- ja koordinaatioryhmän. Ryhmässä ovat edustettuna työelämän järjestöt, oppilaitokset ja korkeakoulut sekä keskeiset ministeriöt ja niiden aluehallinto. Alueellisen yhteistyön ja verkostoitumisen edistämiseksi organisoidaan eri alueille soveltuvia toimintamalleja.

Lisäarvo kansalliseen toimintaan: miksi tehdään EU-rahoituksella ja mitä tullaan rahoittamaan kansallisesti?

Kehittämisohjelmalla luodaan uusia toimintatapoja ja – malleja yhteistyössä eri hallinnonalojen ja muiden toimijoiden ja työelämän kesken. Yhteistyötä ja uusia toimintatapoja ei tässä mittakaavassa pystytä muuten aikaansaamaan. Kehittämis-, tutkimus- ja arviointityöllä haetaan myös toimintamalleille tehokkuutta, laadun parantamista ja päällekkäisten tekemisten karsimista. Työikäisen aikuisväestön osaamista palvelevien tieto- ja neuvontapalvelujen ja ohjauksen kehittämisohjelman toimeenpano vaatii lisäresursseja, mutta tuo onnistuessaan resurssisäästöjä. ESR-ohjelman hyödyntäminen on realistinen vaihtoehto käynnistää mittavia ja kiireellisiä toimenpiteitä.

Suhde Lissabonin strategian mukaisiin tavoitteisiin

Edistää työmarkkinoiden ja koulutuksen kohtaantoa ja näin ollen tukee elinikäistä eurooppalaista oppimista ja parantaa kilpailukykyä sekä alueellista tasapainoa. Ohjelmakaudella 2007 - 2013 kilpailukykyä edistäviä toimenpiteitä tullaan entisestään painottamaan kohdentamalla varoja entistä määrätietoisemmin osaamisen, kilpailukyvyn, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan, yritystoiminnan ja työllisyyden edistämiseen. Koheesiopolitiikan suuntaviivat 2 ja 3 ovat Suomen kannalta ohjelmakaudella 2007 - 2013 keskeisimmät. Koheesiopolitiikan suuntaviivan 1 toimet keskittyvät Suomessa kilpailukykyisten toimintaympäristöjen kehittämiseen.

Yhteiset ohjaavat periaatteet

Tasa-arvo

Ohjelman tavoitteena on erityisesti parantaa koulutuksellisesti aliedustettujen ryhmien osallistumista aikuiskoulutukseen

Sosiaaliset innovaatiot

Ohjelman tavoitteena on lisätä verkostoituvaa toimintatapaa sekä valtakunnallisesti, alueellisesti että seutukunnallisesti. Verkostoituminen koskee paitsi viranomaisia, oppilaitoksia ja korkeakouluja myös työyhteisöjen ja työelämän toimijoita. Toimijat osallistuvat työtään dokumentoimalla palautejärjestelmien kehittämiseen samanaikaisesti itse palvelujärjestelmien kehittämisen kanssa.

Kumppanuus ja pienet toimijat

Ohjelma perustuu oppilaitosten, korkeakoulujen sekä työelämän verkostoyhteistyöhön. Kehittämistyössä hyödynnetään ja yhdistellään erillisiä järjestelmiä kattavammiksi kokonaisuuksiksi. Kehittämisohjelman tukirakenteet tukevat kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason kumppanuutta.

Kansainvälisyys

Erityisesti kehittämisohjelman osio, joka koskee ohjauksen strategisen aseman vahvistamista ja tutkimusta hyödyntää vahvasti kansainvälisiä hyviä käytäntöjä.

TOIMEENPANO SUUNNITELMA

Kehittämisohjelman hallinto ja toteutus

Opetusministeriöllä ja työministeriöllä on kokonaisvastuu kehittämisohjelman toteutuksesta ja rahoituksesta. Työministeriöllä on päävastuu osaohjelmista 1 ja 3, opetusministeriöllä osaohjelmasta 2.

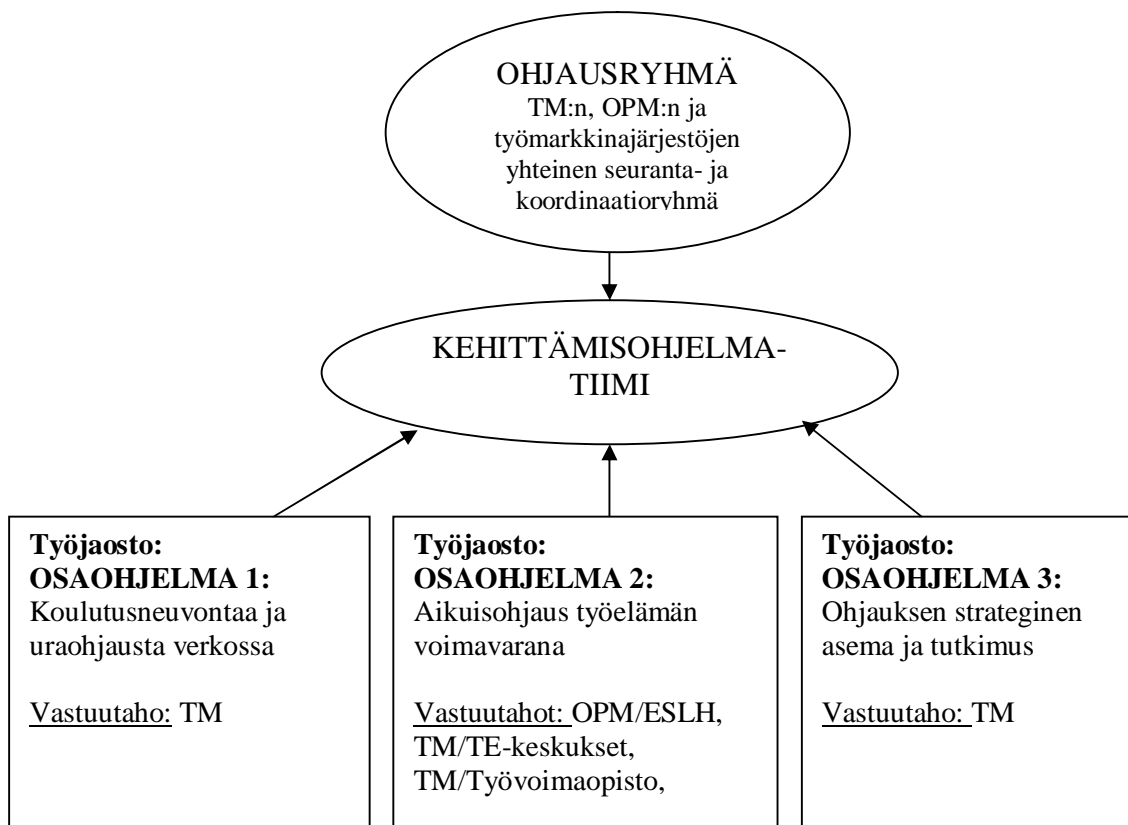
Kehittämisohjelman kokonaisuuden toimeenpanoa ohjaa ja valvoo työministeriön, opetusministeriön ja työmarkkinajärjestöjen yhteisen seuranta- ja koordinaatioryhmän kokoonpanoon perustuva ohjausryhmä. Opetusministeriön ja työministeriön yhdessä asettamassa ohjausryhmässä on edustettuna opetushallitus, työelämän järjestöt, oppilaitokset, korkeakoulut sekä työministeriön ja opetusministeriön aluehallinnot. Ryhmään kuuluvat lisäksi kehittämisohjelmasta vastaavat asiantuntijat ja rahoittavan

viranomaisen edustajat. Ohjausryhmän puheenjohtajuus jakautuu opetusministeriön ja työministeriön kesken.

Ohjausryhmän sihteeristönä toimii asiantuntijapohjainen kehittämisohjelmatiimi, jossa ovat edustettuina opetusministeriö, työministeriö, Etelä-Suomen lääninhallitus sekä osaohjelmista vastaavat henkilöt. Kehittämisohjelmatiimillä on apunaan osaohjelmakohtaiset työjaostot.

Rahoittavina viranomaisina osaohjelmassa 2 toimivat Etelä-Suomen lääninhallitus, työministeriö sekä TE-keskukset. Rahoittavana viranomaisena osaohjelmassa 1 ja 3 toimii työministeriö. Rahoittavat viranomaiset vastaavat rahoituspäätöksenteosta, maksatuksesta, valvonnasta sekä hankkeistamiseen ja hankkeiden toteuttamiseen liittyvästä neuvonnasta

Kehittämisohjelman organisaatiomalli on esitetty alla olevassa kaaviossa:

Toiminnan vaiheet ja aikataulu

Kehittämisohjelma käynnistyy syksyllä 2007 ja kestää vuoden 2013 loppuun.

Konkreettiset tulokset ja indikaattorit

Koko toimintalinja 3 luonteen mukaisesti aikuisopiskelun tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen valtakunnallisen kehittämisohjelman tulosten ja vaikutusten saavuttamista on haasteellista todentaa. Tarkastelussa on eroteltava tulokset yksittäisten kansalaisten osallisuuden, palvelujärjestelmien kehittämisen ja tuloksellisuuden sekä kansallisen ohjausta koskevan julkisen päätöksenteon näkökulmista. Tavoiteltavia tuloksia on tarkasteltava sekä määrällisinä että laadullisina. Kokoavana konkreettina tulostavoitteena on myös yhteinen tiedon strukturointi hankkeessa kehitettävien sosiaalisten innovaatioiden pysyvämmäksi keskinäiseksi vertailemiseksi ja juurruttamiseksi.

Osaohjelma 1: Kehittää ja tuotteistaa verkkoon valtakunnalliset neuvonta- ja ohjauspalvelut. Sähköisten palvelujen kehittämishankkeessa palvelujen saavutettavuuden lisääntymistä arvioidaan palvelujen käytön volyymin muutoksien perusteella eri kohderyhmissä. Palvelujen laadun indikaattoreita ovat esim. neuvonnan saatavuus, tietojen oikeellisuus, ajantasaisuus ja kattavuus, tietojen selkeys ja ymmärrettävyys, helppo palveluympäristö ja riittävän hyvä asiakaspalautte

Osaohjelma 2: Saada alueilla toimimaan aikuisopiskelun neuvonnan ja ohjauksen poikkihallinnollinen asiantuntijaverkosto. Toiminta tehostaa alueellista, asiakaslähtöistä, aikuisopiskelun henkilökohtaistavaa opiskeluun ohjausta. Eri alueille perustetaan aikuiskoulutuksen ohjauksen ja neuvonnan keskitettyjä palvelupisteitä yhteistyössä työhallinnon kanssa. Aikuiskoulutuksessa aliedustettujen ryhmien osuus koulutuksessa lisääntyy, kun käytössä ovat proaktiiviset työmuodot ns. hakeva toiminta vakiintuvat. Aikuisopiskelun ohjausosaaminen, työssä jaksaminen ja työhyvinvointi lisääntyvät

Työelämän valmius henkilöstön urakehityksen tukemiseen ja ko. asiantuntijapalvelujen käyttöön lisääntyvät. Osaava työvoima ja työelämän kohtaanto paraneva.

Oppilaitoksissa aiemmin opitun tunnistamisen ja tunnustamisen työmuotojen käyttöön oton lisääntymistä ja sen merkitystä opiskeluaikojen tiivistymiselle ja opiskelumotivaatiolle voidaan arvioida.

Kootaan tietoa, miten laajasti eri alueilla on perustettu alueellisia poikkihallinnollisia ohjauksen yhteistyömuotoja, ja miten eri hallinnonalojen ja sidosryhmien toimintamuodoista on luotu yhteiset strategiat. Erikseen arvioidaan eri organisaatioissa toimivien tiedotuksesta, neuvonnasta ja ohjauksesta vastaavien henkilöiden kompetenssien kehitystä valmennusohjelmissa ja täydennyskoulutuksessa.

Osaohjelma 3: Valtakunnallisen kehittämisohjelman arviointitoimintaa. Kehittämisohjelmaan integroituvassa tutkimushankkeessa tuotetaan tiedotuksesta, neuvonnasta ja ohjauksesta vastaaville tahoille työvälineitä oman toiminnan itsearviointiin ja eri työmuotojen vaikuttavuuden arviointiin. Arviointivälineiden rakentaminen on osa pysyvämmän poikkihallinnollisen kansallisen elinikäisen ohjauksen palautejärjestelmän kehittämistä. Lisäksi tuotetaan työväline olemassa olevien hyvien työkäytäntöjen ja tutkimustiedon levittämiseksi. Palautejärjestelmän kokonaisarviointissa hyödynnetään EU:n jäsenmaiden yhteisiä ohjauksen laadun metakriteerejä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Arvioinnissa selvitetään, miten aikuisopiskelijoiden osallisuus on otettu huomioon laadunvarmistuksessa ja palvelujen kehittämisessä. Oma indikaattori on myös

eri hallinnonalojen sisäisten ja keskinäisten palautejärjestelmien kattavuus ja tuloksellisuuden keskinäinen vertailumahdollisuus. Tavoitteena on varmistaa, että eri tahoilla toimivien tai eri asiakasryhmille suunnattujen ohjauspalvelujen laadunvarmistusten kesken ei olisi ristiriitaisuuksia. Kokonaisarvioinnissa tarkastellaan ohjauspalveluja tarjoavien tahojen keskinäisen yhteistyön laajuutta ja toimivuutta. Palautejärjestelmän kehittämisessä otetaan huomioon myös yksityisten yritysten, työnantajien tai muiden julkisten palvelujen rinnalla toimivien tahojen tuottamat ohjauspalvelut.

Asiakkaille näkyvien palvelujen rinnalla palautejärjestelmän kehittämisessä arvioidaan ohjauksen asemaa koulutus-, elinkeino ja työvoimapolitiikassa. Toimenpideohjelman kokonaisarvioinnissa tulee tarkastella kehitettävän palautejärjestelmän läpinäkyvyyttä ja ymmärrettävyyttä aikuisopiskelijoiden, palvelujen tuottajien, eri sidosryhmien ja hallinnon näkökulmista. Tutkimuksen avulla tuetaan myös kansallisen poikkihallinnollisen elinikäisen ohjausstrategian kehittämistä, arviointia ja toimeenpanoa.

Kustannusarvio ja rahoitus

ESR- rahoitus vuosina 2007-2013 yhteensä 26,1 miljoonaa euroa.